

LÖVÉTEI KIÁLTÓ

IV. évfolyam, 3. szám, 2002. március. Ára szabadeladásban: 3500 lej, megrendelőknek 3300 lej

Március 15. Lövétén

Március 15-ét Lövété közössége is méltóképpen megünnepelte.

Az ünnepi program délelőtt 10 órakor szentmisével kezdődött, majd koszorúzással egybekötött megemlékezéssel folytatódott a Hősök Sírjánál, végül ünnepi műsorral zárult a Kultúrotthonban. Az ünnepi műsor gerincét a Török Katalin tanítónő által betanított "Petőfi hősei" című összeállítás képezte, majd a Lázár Béla által betanított furulya-zenekar fellépése zárta az ünnepet.

Áprilisi időjósítások

- Április ha nedves, a nyár lesz bőséges.
- Rét ha nem zöld Tiborra, nem igen jutsz jó borra.
- Ha a nyírfa áprilisban zöldül, ne féltsd a kertet a hidegtől.
- Áprilisban, ha dördül az ég: jó és hasznos idő lesz még.
- Ha cseresznye virágos, szőlő is hoz virágot.
- Fülemile ha hallgat Márk napján, a tavaszban jelent ez változást; ha pedig énekel jókedvűen, vígan: e jó kedve jó tavaszra mutat.
- Húsvét vasárnapján ha esik az eső, hat vasárnapon lesz mindig esős idő.

Locsolóversek

A lapszám
tartalmából:

Pedagógiai lexikon

Földcsuszamlás

Diákéveimből

A népház jelentőségéről

Ma locsoló hétfő
Nekünk es úgy tetszik,
Láttuk az utcákon,
Hogy egymást öntözik.
Mű es elindulánk,
Annak módjával,
Öntözünk leányt, asszonyt,
Kedves magzatjával.
Várunk piros tojást
Ezért a párjával,
Ha párjával nem adják,
El se fogjuk venni,
Ha adják párjával,
Meg fogjuk köszönni.

Jó napot kívánok,
Meg ne ijedjenek,
Hogy házukba jöttem,
Kalácsot, tojást bőven
készítsenek,
Hogy ekképpen tőlem
megmeneküljenek.

Megérkeztem, itt vagyok,
Rózsavízzel locsolok.
Aki ügyes kisgyerek,
Katonásan tiszteleg,
És mielőtt hazatér,

Locsolásért tojást kér.

Én kis féreg, hol betérek,
Egy pár piros tojást kérek.
Ha egy párat nem adnak,
Bár csak egyet adjanak,
De ha egyet sem adnak,

Bár csak ki ne hajtsanak.

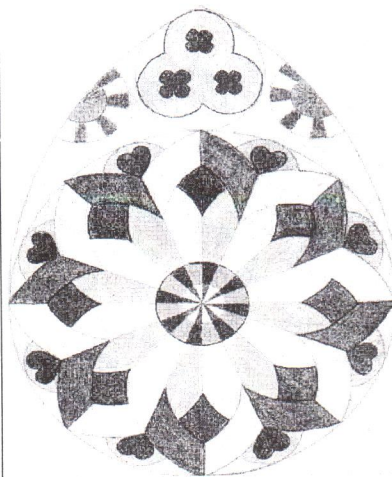
Ici-pici morzsalék,
Eljöttem egy tojásért.
Ha nem adnak tojásukat,
Elviszem a leánykát,
Felteszem a motorra,
Bevágom a bokorba.

Nyuszországi kis kapuja
kinyílt hajnalba,

Száz nyuszika kiszaladt, ki jobbra, ki balra.

Piros tojást vittek minden kicsi házba,

Azért jöttem én es ide máma.
Öntözöm nyomába a rózsza föléled,
Piros tojás a jutalmam, el ne felejtsetek.

A megújult Népház jelentősége a falu kulturális életében

Amikor az ötven éves találkozókat tartottuk 1978-ban, a találkozóra írt Rövid visszapillantás című írásban az szerepelt, hogy születésünk évében itt, a Népház helyén állt egy öreg istálló, melynek jászla előtt csendesen kérődztek a szelíd barmok.

A Népház felépítése Lövete történetében nagy jelentőséggel bír, talán mondhatnók azt is, hogy ekkor fejeződött be az a hosszú folyamat, amelynek során a Lövétét alkotó hét kis település eggyé vált.

Édesapám elmondása szerint még az ő korában is fennállt, főleg ami a szórakozást illette, a három részre osztódottság. Felszeg, Középszeg és Alszeg vasárnapokon és más ünnepnapok alkalmával, főleg a vecsernyéről kijövet külön ültek a Homoródon átívelő hidak karzatára a délutáni elbeszélgetések céljából. Külön voltak a táncoló házak is, nagyon sokszor okozott nézeteltérést, ha az egyik falurészből a másikba mentek a legények táncolni vagy udvarolni. Még az én fiatalkoromban is megvolt a szokás, hogy amikor a menyasszony hozományát a nász-nép kíséretével egyik falurészből a másikba vitték, elkötötték az utat és váltságdíjat kértek a menyasszonyért.

Minden elismerés és hála azoknak az ősöknek, akik felismerték egy közös kulturális épület megépítésének szükségességét. Külön elismerést érdemel a megfelelő hely kiválasztása és az épület megtervezése. Itt egy rövid történelmi példát szeretnék megemlíteni. Amikor Pesten a XIX. század első felében az első magyar színház helyének a kiválasztása alkalmával gróf Széchenyi István haladékat kért a munkálatok megkezdésére, mondván "Nem engedhetem meg, hogy a magyar nyelv templomát a pálinkafőző üstök szomszédságába építsék."

A mi Népházunk belső felosztása nagyon megfelelt a kor követelményeinek, színpad, öltözők, nagyterem és a kisebb terem, amely a tulajdonos közbirtokosság gyűlésterme és irodája is volt, de téli időkből itt tartották a próbákat és megbeszéléseket. Nem hanyagolható el a kar szerepe sem, főleg a táncmulatságok alkalmával, ahová díjmentes volt a belépés. Ez tette lehetővé, hogy a fiatalok szülői felügyelet mellett szórakozzanak. Édesanyák vigyáztak lányaik erkölcsére, fiaik viselkedésére. Nem egyszer történt meg, hogy az édesapa utasított rendre a fiát, vagy kiharcolta a Népházból.

Kedves olvasók, elmondhatjuk büszkén, hogy a Lövetei Népház felépítése után rövid idő alatt a magyar nyelv temploma lett. Mintha várta volna az alkalmat, Molnár Lázár kántortanító összefogta a fia-

talokat, és elindította a lövetei színjátszást. Különböző népszínműveket tanultak és mutattak be. Meg szeretném említeni az 1940 és 1944 között tartott népművelődési estéket, egyszerű de gazdag programmal. Minden szombaton készült valamilyen osztály egy rövid szórakoztató műsorral, valamint a tantestület tagjai közül egy aktuális gazdasági előadással. Még arra is emlékszem, hogy a Vén kántor (elnézést a kifejezésért, de akkor már így hívta mindenki) népdalt tanított. Közösen énekeltünk öregek, gyerekek és ifjak, mindig teltház volt.

Annyira igényelte a lövetei nép a színdarabokat, hogy a háborúval megszakított tevékenységet a frontról hazaszállingózott fiatalok önszorgalomból újraindították, de már Molnár Lázár nélkül. Ő ugyanis a front elöl elmenekült a családjával együtt, és csak a szomorú gyász híre jutott vissza Lövétére. Bombázás áldozata lett, és neve ott szerepel a második világháborúban elesettek tábláján.

A hiány pótlása végett Márton Antal plébános úr sietett a fiatalok segítségére. Az 1940 és 1944 közötti időszakban működött a Levente-otthon is (a jelenlegi Nyírfa bodega alatt). Ez a helyiség minden este a tizenéves fiatal fiúk rendelkezésére állt. Itt voltak könyvek, társasjátékok, sakkasztalok és megfelelő feltételek a civilizált szórakozáshoz.

A háborús évek elmúltával a helyi tantestület tagjai közül voltak, akik önszorgalomból, hivatásérzetből próbálták anyanyelvünk és önazonosságunk fejlesztése és megerősítése céljából tovább folytatni a már elkezdett munkát. A helyi ifjúsággal közösen, megtévesztve a politikai vezetőket, nem egyszer mutattak be a tiltott listán szereplő színművet. Különböző esteket (Arany, Petőfi, Vörösmarty) rendeztek a Népházban, mindig nagy sikerrel és telházal. Lövétén olyan igényes és fegyelmezett nézőközönség alakult ki, amely vonzóvá tette nemcsak a helyi színtársulatot, hanem szívesen ellátogattak az erdélyi hivatásos színészek is Kolozsvárról, Sepsiszentgyörgyről, Marosvásárhelyről. Fellepett ezen a színpadon Kovács Apollónia, Madaras Gábor, Dévai Nagy Kamilla, hogy csak a híresebbeket említsem. A fentiekkel párhuzamosan kiváló kultúrcsoport is volt. Joggal elmondhatjuk, hogy a Lövetei Népház a hetvenéves fennállása alatt méltó otthona volt a kulturális életnek és a fiatalságnak.

Az utóbbi időben mintha csökkent volna a látogatottsága a fiatalok részéről, pedig most is elmennek esténként hazulról, ez törvényszerűség, ők igénylik a társalgást. Sajnos tudomásom szerint a faluban nincs számukra egy olyan hely, ahol alkoholmentes, civilizált környezetben szórakozhatnak.

Silye István

Hol vannak a szokásaink?

Ne csak megemlékezzünk feledésbe merült szokásainkról, hanem ujítsuk fel és folytassuk azokat!

Nagy örömmel olvastam Silye István "Megemlékezés feledésbe merült szokásainkról" című írását a Lövétei Kiálto 2002. januári számában. Tettem azért, mert végre akadt egy ember a faluból (nem kívüli, mint én), akinek volt bátorsága a falunak oda"kiáltani", hogy ébredjete emberek, mert hamarosan eltűnünk a hagyományokban gazdag székely községek sorából.

Én is csodálkozom, hogy olyan könnyen és olyan rövid idő alatt elfelejtettük népi szokásainkat és elhagytuk gyönyörű népviseletünket. A történeteket lehet magyarázni, de komolyan indokolni nem. Aki pedig indokolja, és a helyzet további romlásához hozzájárul, az bűnt követ el nemcsak a faluval szemben, hanem az egész (székely) magyar nemzettel szemben, mivel ez a jelenség lassan a "beolvadáshoz" vezethet.

Sajnos én nem tudom mit kellene tenni (de kell tenni) ezen jelenség ellen, de meg vagyok győződve, hogy a faluban még vannak egyszerű emberek és értelmiségiek, akik a falu népét ebből a megengedhetetlen helyzetből kivezessék. Ilyen értelemben emlékeztetek, hogy az "átkos korban", amikor a kommunista felső szervek a húshagyati szokásokat be akarták tiltani (főleg a templomba menés miatt), akadt bátor KISZ (Kommunista Ifjúsági Szövetség) titkár (Tamás F.), aki a szervezetből való kizárása, munkahelye elvesztésének veszélyével is megakadályozta a betiltást, és most, amikor nem tiltják, mi nem tesszük, amit kellene.

Mivel fiatalságom nagy részét (majdnem az egészet) idegenben éltem le, csak kevés népszokásban vettem részt. Viszont nagyon jól emlékszem két vagy három húshagyati ünnepségre, amelyen részt vettem (a gimnázium igazgatójának az engedélyével).

Egyetértek (és megerősítem) mindazokat, amelyekről Silye István írt, és még hozzáfűzném néhány emlékemet. A legszebb multság a nősemerbál volt. Ez ún. kosaras (batus) bál volt, ahol mindenki székelyruhába felöltözve jelent meg (még én is, pedig soha nem volt csizmám, de kölcsön kértem). A nősemerbálon csak házas párok vehettek részt, legények és leányok nem. A későbbi táncokon (vasárnap, hétfő, kedd) a házasok nem zavarták a fiatalságot. Csodálatosan táncolták a csárdást, a keringőt, a gólyát körbe haladva a népházban. Verekedés, veszekedés nem volt.

A vasárnap kezdődő táncokon, mint említettem elvileg a nősemerberek nem ve(he)ttek részt (nem illett), kivéve az öregasszonyokat, akik a korból árgus szemekkel figyeltek, hogy ki kit hánszor táncoltat meg. A táncmultságokat (nem csak a húshagyatit) a legénybírók szervezték (kivéve a kommunista időszakot). Ők fogadták a zenészeket (cigányokat), ők látták el azokat

étellel-itallal, és ők vigyáztak a rendre.

A legénybírókat a fiatalság választotta olyan legényekből, akik nem voltak részegesek, és akik a rendre erőszakkal is tudtak vigyázni (a rendetlenkedőket, verekedőket kidobni a népházból). A rend biztosítása céljából táncrendet is megállapítottak, amit a színpad fölé kifüggesztettek, és amit szigorúan betartottak, betartattak. Íme a táncrend: 1. csárdás, 2. gyorscsárdás, 3. keringő, 4. gyorskeringő, 5. tangó, 6. hallgató. Ha valaki nótás üzenetet akart küldeni valakinek, vagy az ő nótáját akarta hallani, akkor a 6. táncrend keretében ezt bizonyos összeg ellenében megtehetette. Az összeget a zenészeket felvigyázó legénybíróknak kellett kifizetni. Ha nem volt "rendelés", akkor a zenészek egy hallgató nótát muzsikáltak, amit a szórakozók a teremben körben állva együtt énekeltek.

Kedden reggel a templomban a pap "énekes" misét mondott a fiatalságért. A misén négy székely ruhába öltözött legény ministrált (én is egyszer). A mise után a pap, az előljáróság és a csendőrség köszöntése következett, ami az egyik idős plébános szerint (a nevére sajnos nem emlékszem) egy régi pogány szokás átöröklése. Az említett plébános szerint őseink (akik a történelem szerint mindig az északi féltekén éltek) a tél végének a közeledtével nagy zajos ünnepségeket tartottak. Ezek a zajos mulatozások zavarhatták az "öregeket", és az említett köszöntések tulajdonképpen bocsánatkérések voltak az öregektől (vezetőktől). Még írhatnék a tapasztalataimról, de talán más többet tud ezekről.

Mivel fejezhetném be írásomat? Talán egyik nagy politikusunk híres mondásával: "Amit elvesznek tőlünk, azt visszavehetjük (követelhetjük), de amiről önként mondunk le, azt soha".

dr. Balázs Márton

Húshagyókeddi kívánság

"Egy nap meg egy este
Minden esztendőben
Szeretném, ha király
Lehetne belőlem."

Még kisiskolás koromban tanultam e versecskét, de most, amikor a királyok hatalma lejárt, úgy mondanám, szeretném ha pápa lehetne belőlem, s akkor elrendelném, hogy a pap a templomban ne úgy mondja: bocsássatok meg szívből egymásnak, hanem úgy, hogy bocsássunk meg szívből egymásnak. Gondolom, akkor ezen a régi hagyományörző napon, amikor a szentmisét a falu fiatalságáért ajánlják fel, a ministránsok is székelyruhába öltöznek, és a fiatalok is táncolhatnak a csárdást a papi lakon úgy, mint régen.

Silye István

Pedagógiai lexikon

Bocsánatkérés

"Ne haragudj anyu, olyan rossz, ha haragszol!" - mondja a gyermek könnyek között. Megbánása őszinte, még ha szavakban nem is fogadkozik. Egészen más történik ott, ahol a gyermeknek minden vétsége, ellenszegülése vagy tiszteletlensége után bocsánatot kell kérnie. Az ilyen bocsánatkérés üres formává válik, a gyermek elmondja, csakhogy túl legyen az egészen. Sokszor be sem látja, hogy nem volt igaza, és van amiért bocsánatot kérnie; a kikényszerített bocsánatkérés csak fokozza a benne égő ellenséges indulatokat, s valahányszor erős dacot vált ki. Ezért soha ne kényszerítsük a gyermeket arra, hogy bocsánatot kérjen. Ha jó kapcsolat köti szüleihez, akkor úgysem bírja ki sokáig azok haragját, vagy szomorúságát: az a néhány szó, amit ilyenkor elmond nevelési szempontból sokkal értelmesebb a kikényszerített bocsánatkérésnél. Mindettől különbözik az udvariassági bocsánatkérés, ha az ember véletlenül bajt vagy fájdalmat okoz valakinek (meglöki, lábára lép); a kultúrált viselkedés szabályaihoz tartozik, hogy bocsánatot kérjen. Erre természetesen meg kell tanítani a gyermeket.

Bohóckodás

A bohóckodó gyermek nemcsak otthon, hanem az iskolában a tanítási óra folyamán is szórakoztatja környezetét, fintorokat vág, különböző hangokat ad, a pad alá bújik, utánozza a pedagógust, idétlenkedik. Ha a gyermek viselkedését a látszat szerint ítéljük meg, azt gondolhatjuk, hogy szertelen magatartása túlzott jókedvűnek vagy neveltlenségének tulajdonítható.

Pedig az állandó makacs bohóckodásnak mélyebben fekvő okai vannak. Ha a gyermek több bírálatot kap, mint elismerést, kialakul benne a háttérbe szorítottságnak, a kisebbségnek az érzése, de mivel nem tud lemondani arról, hogy valamiképpen mégis érvényesüljön, keresni fogja azt a szerepet, amivel feltűnést kelthet. Erre a legalkalmasabb a bohócszerep. Az önmagában nem bízó gyermek úgy érzi, hogy az osztály szórakoztatása, a jópofaság a legbiztosabb eszköz arra, hogy társai elismerését elnyerje. Különösnek tűnhetik, hogy néha a jól tanuló gyermekeknél is előfordul ez a tünet. Ha megvizsgáljuk a gyermekek helyzetét, azt látjuk, hogy jó értelmi képességeik ellenére is valamilyen más okból kisebb értékűnek érzik magukat társaiknál. A rossz családi légkör, a felbomlott otthon, a jobban elismert testvér, a túlságosan magas követelmények, a tekintélyét féltő túl komoly apa, a sokat panaszkodó, sorsával elégedetlen anya mind olyan körülmények, amelyek a gyermek biztonságérzetét, önbizalmát csökkentik, a titkon óhajtott magasabb teljesítmények elérésében gátolják és a bohóckodás útjára sodorhatják.

Bosszúvágó

Sok gyermekben él, ami kínzó és égető számára, mert gyengesége miatt nem tudja kiharcolni jogos vagy annak hitt igazát, a felnőttekkel szemben mindig alulmarad. Az igazságtalan osztályzatban vagy megrovásban kifejezett tanári ítélet bosszúvágót kelt a gyermekben, különösen, ha a tanár véleménye otthoni következményekkel is jár. Bosszúvágót érezhet a gyermek testvére ellen, akit szerinte a szülők igazságtalanul részesítenek előnyben, és így élhet benne szülei ellen is. Sok kamaszgyerek szinte érthetetlen handabandázását, már a bűnözés határát súroló cselekedeteit ilyen rejtett bosszúvágó fűti. Mint sok más esetben, itt is azzal küzdhetünk a gyermek káros indulataival, hogy emberszámba vesszük, nyugodtan meghallgatjuk sérelmeit, elismerjük igazát, vagy megmagyarázzuk, hogy miért nem volt igaza. Ezt meg is kell tennünk, mert a lelke mélyén rejtegetett bosszúvágó megkeményíti, zárkózottá teszi a gyermeket, eltávolítja őt a szüleitől.

Bukás

Az elégtelen osztályzat azt jelzi, hogy a tanuló az illető tantárgyból a továbbhaladáshoz szükséges minimális ismeretekkel sem rendelkezik. A szülőknek tudniuk kell, milyen okok idézték elő a bukást. Lehet, hogy a tanuló testi vagy értelmi tekintetben fejletlenebb koránál. Ha a tanuló korának megfelelően fejlett és kötelességének elhanyagolása, az iskolai munkája iránti nemtörődömség miatt nem felel meg a követelményeknek, akkor ez már nagy baj.

Megtörténik, hogy a gyermek rossz módszerrel tanul, ezen a szülő és a pedagógus összefogva és az elején kell segítsen. Az elégtelen osztályzat nem váratlanul jelenik meg, sem előzmények nélkül. Ezért nem indokolt, hogy a szülők év végén tragikus eseményként fogják fel a bukást, és nem is helyes ezért súlyosan megbüntetni a gyermeket. Aki egész éven át nyomon követi a gyermeket, azt év végén nem érheti semmilyen féle meglepetés.

Büntetés

Többféle összefüggésben volt már szó róla. A gyermek nem tudja minden részletében megítélni tetteit. Ennek az az oka, hogy nem ismeri megfelelően a magatartási szabályokat s a cselekvés helyes módját sem sajátította el, viselkedésének egyes mozzanatait nem váltak készségekké, nem szilárdultak meg a helyes magatartás szabályai. Ezért a szülőknek és a pedagógusoknak értékelniük kell a gyermek tetteit. Az értékelés jól érthető kifejezése a jutalmazás és a büntetés. Az értékelés pozitív formája, a jutalmazás kedvezőbb hatású. Negatív formája a büntetés. Ha a gyermek súlyos vétséget követ el, sem a szülőnek, sem a pedagógusnak nem szabad elmulasztania

nia a büntetést éppen a fiatal fejlődése érdekében. Körültekintő neveléssel, a gyermek és a felnőtt jó kapcsolatának kialakításával, a fiatal egyéniségéhez szabott bánásmóddal a jó családi vagy iskolai közösségben minimálisra csökkenthetjük a gyermekeknek azon tetteit, amelyek szükségképpen büntetést vonnak maguk után.

A büntetés hatékony, ha megfelel a következő pedagógiai feltételeknek: legyen megérdemelt, vegye figyelembe a gyermek egyéniségét, a büntetés tekintetében a felnőtteknek legyen egységes álláspontjuk, értsen egyet az a közösség a büntetéssel, amelyben a gyerek van.

A büntetést a gyermek cselekedeteihez mérjük, ami kifejeződhet: figyelmeztetésben, rendreutasításban, fenyegetésben, tiltakozásban, dorgálásban stb. A büntetés annál eredményesebb, minél finomabb, érzékenyebb formai skála alkalmazásával fejezzük ki.

A verés, a büntetés legdurvább formája nem alkalmazható. Nem a fejlesztést, hanem a megtorlást célozza. A verés megalázza a gyermeket, kiszolgáltatottnak érzi magát. Természetes, hogy a verésre a gyermek daccal, ellenállással, a nevelési követelmények elutasításával válaszol.

András Magdolna óvónő

SOK SIKERT, EGYHÁZI TANÁCS!

Hála Istennek még vannak személyek falunkban, akik vállalták ezt az egyáltalán nem kényelmes, jövedelem nélküli tisztséget. Tennivalóink nagyon felgyűltek, ezeket sürgősség szerint osztályozva a mandátumuk lejártáig sem tudják mind elvégezni.

Isten adjon jó munkaerőt, egészséget, kitartást, egyetértést, kegyelmet és türelmet feladatuk végzéséhez. Remélem, ez a tanács is lesz annyira életérős, szervezőképes és alkotó, mint a XVIII. századiak, ugyanis abban az időben épült templomunk.

Megkérem falustársaimat, fogadjuk tisztelettel az új egyházi képviselőinket. Segítsük munkájukban, támogassuk anyagiakkal és munkánkkal! Jóindulattal, hozzáállással nagy dolgokat meg lehet valósítani! Ellenkezőleg fogadjuk el ami van, és ami egyre rosszabb lesz

Idézek: "Csak a döglött hal úszik az árral, az élők a céljuk felé tartanak." Kövessük az élő halat, és legyen egy életképes célunk!

Sok sikert céljaink megvalósításához!

Balázs István polgármester

Diákéveimből

- a Székelyudvarhelyi Baróti Szabó Dávid Római Katolikus Főgimnáziumban -
(folytatás előző számunkból)

A gimnázium első A osztályát 1943 tavaszán, mint az osztály legidősebb tanulója végeztem. Erre a dologra felfigyelt a gimnázium igazgatója (Jancsó Béla) és javasolta, hogy a nyári vakációban tanuljak, és ősszel vizsgázzak le a második osztályos anyagból, hogy az 1943-1944-es tanévet a harmadik osztályba kezdjem, behozva ezáltal a kortársaimtól való lemaradást. A megtanulandó könyveket maga az igazgató úr adta nekem. A baj csak az volt, hogy az iskolai vakáció (mivel már "legény" voltam) nem tanulással, hanem nyári mezőgazdasági munkával telt el; a szüleimnek segítetttem. Különben én egész évben vakációztam, még egyetemista koromban is. Ősszel, télen, tavasszal hazulról voltam vakáción (a tanulási idő otthonról vakációnak számított), nyáron az iskolából voltam vakáción (az otthoni munka az iskolából számított vakációnak). Így az 1943-as évi nyári vakációban nem tanultam, ennek ellenére ősszel sikerült egy-két napi vizsga előtti tanulás alapján a másodévi vizsgáit letennem (igaz, nem olyan jó eredménnyel, mint amivel az első évet végeztem). Így 1943 őszén a gimnázium harmadik osztályos tanulója lettem. A tanulás nem jelentett különösebb nehézséget, nem éreztem az egy éves ugrást. A harmadik osztályt is éppen olyan jó eredménnyel végeztem, mint az elsőt. Ez a tanév (1943-1944) a háborús idők miatt hamarabb, már áprilisban befejeződött. Hosszabb volt az iskolai vakáció.

Mit tanultam a két évi udvarhelyi iskolás éveim alatt? Az internátusban megtanultam (megtanították) a pontosságot és a katonai fegyelmet, az iskolában pedig nagy tudású tanáraitól megtanultam hogyan kell dolgozni (tanulni), és nagyon sok hasznos ismerettel gazdagítottak. Az itt kapott nevelésnek és oktatásnak nagyon sok hasznát vettem a későbbi életemben. Azt, hogy hogyan nevelt az internátus, elméletileg nem tudom leírni, de elég, ha a kedves olvasó figyelmesen végiggondolja az internátusi élet alább ismertetett egy hétköznapi, illetve egy vasárnapi programját.

Reggel 6 órakor ébresztő, 6 és 1 7 óra között mosakodás, ágyvetés, 1 7-kor reggeli ima. 1 7-től 1 8-ig az aznapi órákra megtanult anyagok átisméltése. 1 8-kor közös reggeli, 3 8-kor kettős sorban az iskolába indulás. 8 és 13 vagy 14 óra között tanítás (a tanítási órák alatt a gimnázium területét nem szabadott elhagyni). Du. 2 órakor az internátus folyosóján sorba álltunk és közösen ebédelni mentünk. Az ebéd kb. 1 órát tartott.

Diákéveimből

(folytatás az 5 oldalról)

Utána 3 óráig szabad foglalkozás (levélírás, zokni stoppolás stb.). 3-tól 4 óráig szilencium (tanulási idő), ekkor kellett a következő napi házi feladatokat elkészíteni. 4-től 5-ig (sorban) közös séta. 5-től 7-ig szilencium, ekkor kellett megtanulni a másnapi órákra felhagyott leckét. 7 órakor közös vacsora. A 8-ig fennmaradt időben szabad foglalkozás. 8-tól 9-ig újból szilencium, 9-kor esti ima (amikor hálát adtunk Istennek az aznapi segítségéért). Ima után mosakodás, lefekvés, 10 órakor villanyoltás.

A vasárnapi program csak abban különbözött a hétköznapitól, hogy délelőtt nem voltunk iskolába; szabad foglalkozás, közös séta volt, nevelési órát tartott az internátus pap igazgatója (a régens úr). A nevelési órán megtanítottak hogy kell öltözködni, hogy kell közlekedni, hogy kell társaságban viselkedni, hogy kell egy helyiségbe bemenni, hogy kell feljebbvalókkal beszélni (kit kell úrnak, kit kell méltóságos úrnak, kit kell excellenciás úrnak stb. szólítani), hogy kell kezet fogni stb.

Az egész internátusi élet önszervezési elven működött. Először is minden osztálynak volt egy tanulóterme, ahol az iskolán kívüli időt töltöttük, egy hálóterme, ahol csak aludtunk (máskor zárva volt). Minden osztálynak volt egy rendfenntartó felelőse (duktora), aki egy felsőbb osztályos volt, és az osztállyal együtt tanult és aludt. Az egész internátusi diákságnak volt egy ún. Főduktora, aki az egész internátusi életet irányította. Ez csak a régensnek volt alárendelve. Ennek az általában 8-os diáknak olyan nagy hatalma volt, hogyha valamilyen önkényes intézkedést hozott (például az összes elsős és másodikos diáknak kopaszra kell nyíratkoznia valamilyen okból), akkor annak a régens sem mondott ellent.

(folytatás a következő lapszámunkban)

Dr. Balázs Márton

Két vicc

A rendőrök a filmforgatáson biztosítanak. Nagyon meglepődnek, amikor látják, hogy egy-egy jelenetet milyen sokszor ismételnék.

- Te, - érdeklődik az egyik - minek kell ezt ilyen sokszor megismételni?

- Na hallod, - feleli az okosabb - nagyon sok mozi van a világon.

A rendőr megkérdi a kollégáját:

- Te Józsi, hogy lehet ezeket a böhöm nagy repülőgépeket csak úgy eltéríteni?

- Te hülye, hát nem itt lent térítik el, hanem fönt, ahol már egész kicsi!

Földcsuszamlások Lövétén

- visszaemlékezés -

Elgondolom, milyen jó az, hogy van újságunk, ró-lunk ír, a falu dolgairól, közügyekről, és ha valamit fel akarok idézni belőle, elővehetem újra. Különösen hasznos akkor, ha olyan eseményekről ír, ami megváltoztatja a falu arculatát, és a következő nemzedék már csak ennek alapján alkothat képet róla.

Mivel lassan a XX. századot múlt századnak emle-

getjük, érdemesnek gondolom megemlíteni az 1913-as és az 1970-72-es földcsuszamlásokat, mivel ténylegesen változtattak a falu külsején. Az elsőről hallomásból tudok, a másodikról magam készítettem felvételeket. Gyerekkoromban nagy érdeklődéssel hallgattam szüleim és a szomszédok emlékezéseit az 1913-as földcsuszamlásról, mert éppen ezen a részen legeltettük a libákat, és a Főútról sokszor lenéztem a lent kanyargó Kishomoródra és a közbeeső hepehupás, gizzgazzal be-

nőtt területre, amit süllyedés néven ismertünk. Ugyanis a Főút kb. a mostani akácost szelné ketté, egészen a külső szélén álló keresztfáig, és onnan lejtene le Egyed Lázárig Újfalú felé. Igazi domb volt, kanyargós, veszélyes, próbára téve a gépkocsivezetőket, különösen télen.

Gyerekejjel sokszor elképzelttem, milyen is lehetett, amikor az út a Kishomoród mentén haladt és még állt a György Péter malma is. Szüleim így beszéltek, ők akkor 4-5 évesek voltak. A megcsúszott föld tönkretette az utat is, a malmot is. Én már csak a György Péter kertjét ismertem, a süllyedéstől felfelé. Hogy milyen méretű volt ez a földcsuszamlás, bővebben csak nemrég olvastam egy olyan naplóból, amit egy Bécsben katonáskodó lövétei legény írt, és feltehetőleg egy hozzá eljuttatott újságból másolt át. Álljon itt a leírás, a napló jelenlegi tulajdonosának, Márton (Mihály) Imeldának szíves engedelmével, akire anyai nagyapjától maradt.

Az az abnormális időjárás, amely árvíz-katasztrófákat okozott országszerte, különös veszedelemmel sújtotta Lövete községét, megindult a föld, s a fél falut elpusztította. A pusztulás felhőszakadással kezdődött, és a magyar földön szokatlan elemi katasztrófával, földindulással végződött. A községtől nyugatra lévő kétszáz méteres hegynek egyik hatalmas meredek szikláját a folytonos esőzés teljesen alámosta, s a rettenetes kőtömb elcsúszott a helyéről. A nagy súlyú szikladarab a körülötte lévő földeket is elmozdította. A földcsuszamlás mintegy százötven holdnyi bevetett területet mozdított el. A községben katasztrófális jellege volt a dolognak, mintegy nyolcvan ház és százhusz gazdasági épület földrengésszerű robajjal ledőlt. Az utak a község környékén elpusztultak, s a falu utcáin úgyszólván lehetetlen a sok rom és törmelék miatt a közlekedés. A földeken és gyümölcsösökben is hatalmas sziklatörmelékek hevernek. A kár óriási, a lakosság között nagy az ínség s a nyomorúság. A község jegyzője sürgősen segítséget kért a főszolgabírótól.

Írtam én magam Homoród Lövetei ifjú, ki ebben a percekben olvastam hazámról e gyászos történetet. Zárom keservemben Gefrt. András Lajos 1913. július 22. Este napos voltam akkor is, s éppen Sata Lőrincz is a 7. századnál.

Ez történt 1913. július hó 14-én Ludwig András

Az 1970-es földcsuszamláskor már dolgoztam Sepsiszentgyörgyön, és az egyik lövéteitől értesültem arról, hogy mi történt. Mivel mi is az érintett részen lakunk, hazautaztam. Amikor kimentem a mezőre, megdöbbentem. A szántóföldek, rétek meghasadozva, a

földek már be voltak ültetve, vetve. A megyétől szakemberek jöttek és mérték a mozgó föld gyorsaságát. Még nem tudták, hogy kit fog érinteni és milyen mértékben. Az emberek nyugtalanul szemlélték.

1972-ben elérte a falut és Felszegnek ezen a táján a házak annyira veszélyessé váltak, hogy le kellett bontani, majd állami segéllyel a falu végén felépültek, és ez lett az Újnegyed.

A szomorú eseményt még tetézte, hogy október 22-én már lehullott a hó, ami a házak alól kicsúszott kőfalakon meg is állt. Igaz, nem tartott sokáig, sőt a következő év (1973) első napján, tehát újév napján poros úton, napsütésben, pulóverben mentünk megnézni a megcsúszott területet. A gyümölcsös kertekben fák dőltek ki és

hasadtak meg. 1973 áprilisában még állt néhány ház, de nem sokára ezeket is lebontották.

A Kutya-domb, a főútnak ez a része még évek múlva is sok gondot okozott a falu vezetőségének, míg aztán megépítették az új utat a Kishomoród mellett, és a további földmozgást megállítandó, akácot ültettek.

A következő lakosok házait kellett lebontani:

- A Sósút felé vezető úttól felfelé: György Máté, András Ferenc (Pista), Szain Sándor, György Ferenc.
- György Ferencsel szemben a főút baloldalán: András Béla (Pista), alább Török András.
- Az Égei utcától felfelé a Bálint András kertje felé: György Lajos, Mihály János, Fazakas Pál, Fazakas János, Fazakas Ferenc, és két új ház: Török Imre, Török István.
- Fazakas Ferencsel szemben a főúttal párhuzamosan volt a "régi út", ami most is megvan az akácos felett. Itt lakott Ladó Lajos és Lázár József. A keresztfán túl, Újfalu felé Kelemen György.
- Az Égei utca lebontott része a főúttól: György Lajos és Mihály János csűrje. A jobboldali utcában özv. András Jánosné (Pista), Orbán József (Dani) és a leányáék. Demeter Istvántól kifelé a jobb oldalon: Égei Ferenc, Györgylőrincz György, Égei Márton, Török József.

Tőlem telhetően igyekeztem ismertetni az akkor történeteket, gondolom másoknak is van mit felidézni és maradandóvá tenni.

Török Magdolna

A szeretet

A legszentebb dolog a világon
Harcolni kell érte minden áron.
Ha megkapja valaki ezt az értékes kincset
Leélhet vele egy boldog, békés életet.

Ezzel az értékkel játszani nem szabad
Mert ellentétben csak gyűlöletet ad.
Oly jó és csodálatos érzés a szeretet
Megmelegíti az emberi szíveket.

Szeretetet adni, a leggyönyörűbb dolog
De, ha viszonozzák, attól lesz az ember boldog.
Az igaz szeretetet legyőzni nem lehet
A szív legmélyéről jön, és ez csak nyerhet.

Vigyázni kell rá amíg csak élünk,
Mert egy rossz döntés és örökre elveszítjük
Ha nincs akit szeretni és nincs aki szeressen,
Annak élete nem lesz soha sem.

Jóban, rosszban egyaránt erős
Boldogságban, szenvedésben ez ad erőt.
Fontos köteléke a világmindenségnek,
Létfontosságú, minden embernek.

A szeretet köti össze a boldog családokat
Összefűz szegényeket, árvákat és otthontalanokat
Falvakat, városokat, országokat szólít békére
A világon mindenkinek szüksége van a szeretetre.

E kincsnek hatalmával legyőzhetünk minden rosszat
Bátran és könnyebben vesszük az akadályokat.
Ahol megvan ez az értékes, felbecsülhetetlen kincs
Ott háború, gyűlölet, szomorúság nincs.

György Emőke

Állatvásár

Mint arról falustársainkat már tájékoztattuk, 2002. április 13-án állatvásár lesz Lövétén a Vásárkertben. Terveink szerint ezen a vásáron nem csak állatok lesznek vásárolhatók, hanem minden olyan termék, ami a mezőgazdasági termeléshez szükséges. Aki szeretne árulni ezen a vásáron, érdeklődjön Lázár Zoltán alpolgármesternél.

Értesítés

A Kőgyakrai Víz Társulat vezetősége megbeszélésre hívta a tagságot 2002. február 24-én a Helyi Tanács gyűléstermébe. A megjelentek a következő döntéseket hozták:

1. Az évi vízdíj családonként 100.000 lej, 1 személyre 50.000 lej.
2. Az üzlethelyiségek, vendéglők, intézmények számára maradt a régi vízdíj, ami 200.000 lej.
3. A bekötési összeg 4.000.000 lej.
4. A havonta elvégzett ellenőrzésért a munkások díja: 100.000 lej.

A pénzbegyűjtők egyszer mennek házhoz, ezek után megkérjük a tagságot, hogy lehetőségük szerint ők vigyék a pénztárhoz a díjat. Aki nem tudja egyszerre kifizetni, az két részletben is fizetheti.

Tisztelettel, a vezetőség.
2002. március 11. Lövéte

Ne feledjék, hogy:

április 5-én lakossági személtszállítás. Falunk annyira lesz tiszta, amennyire tisztává tesszük.

Gyerekeink

olyanok lesznek, amilyenek neveljük tetteinkkel, nem olyanok, amilyenek nevelni szeretnénk szavainkkal.

Április 22. a Föld napja

Figyeljünk folyamatosan környezetünkre!